

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA «GRADIS»

Dobrodošli novi sodelavci iz Tehnogradenj!

NAŠ KOMENTAR

Ob letošnjih ŠIG

Ne mislim polemizirati glede organizacije letošnjih športnih iger gradincev v Trbovljah, temveč razmišljati o športu in športnikih v našem podjetju.

Gradisovi športniki so s svojo bogato tradicijo na športnem področju že skoraj 25 let poznani širom Slovenije. Iz naših vrst so zrastle številni tekmovalci, ki so že večkrat nosili naziv državni prvak. Med njimi smo srečali znana imena Anton Martinšek, Francka Erjavec, Dora Klemenčič, Lado Janžekovič, Pavel Sattler, Janez Zupan, Ludvik Snajder, Ljuba Tome in nešteto drugih. Na športnih igrah gradincev Slovenije so naši športniki v zadnjih 10 letih, kar šestkrat v skupnem plasmaju dosegli prvo mesto, dvakrat drugo mesto, ter dvakrat četrto mesto. Kegljači in kegljačice so nam v tem obdobju prinesli 8 zlatih medalj ter 6 srebrnih, strelci 6 zlatih, namizni tenis 5 zlatih in 3 srebrne itd., skratka v omarih v sejni dvorani centrale podjetja, pa tudi v poslovnih enotah je polno pokalov, plaket in priznanj, ki so si jih v težki in tovarniški borbi priborili naši tekmovalci.

Več let smo bili priče uspehom in dokazom, kaj zmoreta volja in pripravljenost za dosego nekega cilja.

Z udeležbo na športnih igrah si kujemo bogat politični kapital, istočasno pa je to velika afirmacija našega podjetja.

In letos? Ze sam sindikalni odbor kot tudi sindikalne podružnice niso pokazale dovolj v organizaciji priprav za športne igre gradincev Slovenije. Manjkalo je Gradisov športni dan, manjkali so nekateri tekmovalci in manjkali so tisti, ki bi morali s svojo udeležbo bodrati tekmovalce. Manjkala pa je tudi zavest večine tekmovalcev samih, saj v zaključni paradi nismo videli niti enega Gradisovega tekmovalca.

Brez dvoma vso pohvalo borbivosti naših tekmovalcev, veliki požrtvovalnosti posameznikov, toda minuli športni dan gradincev nas naj nauči spoznanja, da tudi tega področja ne smemo zapostavljati, da je potrebno veliko in bolj sistematično delati ter tudi med letom organizirati razna tekmovanja, predvsem pa v vrste športnikov vključevati mlajše kadre, ki jih v podjetju k sreči ni malo. Vsi skupaj začnimo z akcijo, kajti cilj nam je že davno jasen. Za izvedbo te konkretne naloge pa so v prvi vrsti odgovorne sindikalne podružnice ter vodilni kadri v podjetju, ki naj to akcijo v celoti podprejo.

Ta akcija je letos še posebno pomembna, ker praznujemo 25-letnico ustanovitve podjetja. Istočasno pa naj nam bo opomin, da se moramo na vse proslave temeljito pripraviti.

Ko že govorim o akciji, ne morem prezreti ugotovitve, da nam kljub desetini dobrih in zavestnih športnikov, manjka mlajših dobrih in sposobnih športnih delavcev, ki bi bili

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ustanovitev nove poslovne enote Gradisa — nizke gradnje — Novi sodelavci prisrčno pozdravljeni! — Pomočnik direktorja naše nove enote ing. Danilo Bevc o bodočnosti te enote — Prihodnost pripada nedvomno velikim in solidnim podjetjem

V torek dne 14. julija so organi delavskega samoupravljanja v našem podjetju in v podjetju Tehnogradnje v Mariboru potrdili predlog o ustanovitvi nove enote Gradisa — nizke gradnje. Jedro te najmlajše enote so delavci mariborskih Tehnogradenj.

Nova enota bo pretežno gradila objekte nizke gradnje, to je ceste, mostove, hidroelektrarne in podobno. Ko bo enota v celoti zaživela, bo po predvidenem planu štela ca. 700 do 800 ljudi. Sedež nove enote je začasno v Mariboru. Zdaj dela enota na novo v Mariboru. Zdj delo enota na avto cesti Vrhnika—Postojna, most na Ruti prek Drave, most čez Kolpo v Metliki ter tisto, kar je podjetje Tehnogradnje delalo v Bosni, to so: most čez Neretvo v Zitomisličih, most v Zepčah, ter 10 km ceste v Čadavici. Za nadaljevanje del na mostu v Maglaju pa še ni točno določeno, ali bo most gradila nova enota, ali pa bo ostal še v sklopu Tehnogradenj.

Ob ustanovitvi nove enote smo se srečali tudi s pomočnikom direktorja te enote ing. Danilom Bevcem ter ga vprašali to in ono. Ing. Bevc nam je na naša vprašanja odgovoril takole:

Vprašanje: Kaj nam lahko poveste o perspektivah nove enote, v kateri prevzimate eno od vodilnih delovnih mest?

Ing. Bevc: Malo nerodno mi je govoriti o teh stvareh, ker jih še vse premalo poznam. Komaj dober teden dni je, odkar sem se vrnil iz Sirije in sem se v novo delovno okolje šele začel uvajati. Delovne naloge, ki jih prevzemam, sem šele na grobo in okvirno spoznal. Zato je res težko govoriti kaj bolj določeno.

Vprašanje: No, pa povejte vsaj svoje osebno mnenje?

Ing. Bevc: No, če že vstrajate, naj bo. Torej, mislim, da bomo nalogam, ki so zdaj pred nami, povsem kos. Gre za nekaj objektov v BiH, ki smo jih prevzeli še kot Tehnogradnje, in pa za bodoči viaduk pri Ravbarkomandi na novi hitri cesti Vrhnika—Postojna. Objekt pri Ravbarkomandi je nekoliko podoben mostu, ki smo ga gradili v Siriji. Res je objekt pri Postojni širši, zato pa je bil objekt v Siriji (most čez reko Evfrat) nekoliko daljši. Vrh tega smo 630 m dolg most čez Evfrat gradili v precej težkih okoliščinah, ker ga je ogrožala voda. Skratka, mislim, da tako kadrovske kot po tehničnih in strokovnih vidikih ne bo zadržkov in bomo

bodoče naloge, ki nas čakajo v okviru nove enote Gradisa, lahko zadovoljivo opravili.

Vprašanje: Ali so točne govornice, da stari delavci Tehnogradenj nočejo v Gradis in da bežijo drugam?

Ing. Bevc: To sploh ni res! Prav nasprotno! Lahko trdim, da je vse jedro starih delavcev, predvsem brigadirji, ostalo pri nas. Med 320 delavci ni niti eden odklonil podpisa, da pristopi v novo podjetje, torej v Gradis. Lahko trdim, da je naše jedro zelo dobro, saj imamo izredno ugodno kvalifikacijsko strukturo. Večina delavcev so kvalificirani ali polkvalificirani tesarji, zidarji in železokrivci. Poznam primere, da so nekateri posamezniki že pred leti odšli v druga podjetja, vendar so se po krajšem ali daljšem času spet vrnili k nam. Je pač tako, da večino naših delavcev, ki so se prekalili pri gradnji hidroelektrarn, mostov in drugih objektov, to delo zanima. Zato ne gredo delati na vsak kozolec ali dvorišče, da se tako izrazim. Skratka, lahko zatrdim, da sploh ni res tisto, kar se tu in tam šušlja, češ da so dobri delavci zapustili Tehnogradnje in šli v druga podjetja. Nasprotno je res, da vse doslej in tudi zdaj pri nas fluktuacije praktično nismo poznali in je jedro dobrega kadra ostalo strnjeno v podjetju.

Vprašanje: Morda bo nekaj težav v zvezi z nagrajevanjem kajti sistemi nagrajevanja v Gradisu in Tehnogradnjah so nekoliko drugačni?

Ing. Bevc: Da, to je res in o teh zadevah delavci govorijo. Seveda je ta ali oni nekoliko zaskrbljen, češ, morda bom pa zdaj, ko sem prišel v Gradis, na slabšem. Kolikor poznam Gradis, vem, da so v Gradisu nekoliko nižje terenske, zato pa so precej spodbudne druge oblike nagrajevanja. Slišal sem, da enote precej samostojno razpolagajo s presežno vrednostjo dela, s tako imenovanim dobičkom torej. Razen tega, kot sem obveščen, poznajo v Gradisu še druge oblike stimulativnega nagrajevanja tako za vodilne kadre kot za delavce. Zato upam, da s te strani ne bo problemov in težav. Morda bo nekaj manjših problemov samo v za-

četku, dokler delo ne bo povsem utečeno, vsekakor pa je za delavca važno, koliko dobi ob mesecu vsega denarja v kuverti, potem pa je vseeno, ali je terenska malo nižja ali malo višja. Pomemben je prav gotovo celoten denar, ki ga zaslužiš. Mislim, da vprašanje nagrajevanja ne bo tako težko, kot se nekaterim zdi.

Vprašanje: Torej za kadre sploh niste v skrbeh?

Ing. Bevc: Nikakor! Mislim celo, da bomo imeli, kolikor uspemo hitro in pravočasno zaključiti delo na objektih v BiH, nekaj ljudi celo odveč.

Vprašanje: In za konec nam še povejte, kaj nasploh mislite o združitvi podjetij Tehnogradnje in Gradisa.

Ing. Bevc: Veste kaj, mene sploh nič ne moti, ali sem v Gradisu ali v Tehnogradnjah. Tudi v prihodnje bom delal v istem okolju in v isti delovni sredini kot vsa leta doslej. Če pa gledam sploh na združitve obeh podjetij, potem mislim, da prihodnost vsekakor pripada velikim solidnim in trdnim podjetjem. S tega vidika je vsekakor združitve obeh kolektivov samo v prid nam vsem, torej, vsem, ki so delali v Gradisu in v Tehnogradnjah.

Pogled z morja na nove objekte, ki smo jih v rekordnem času zgradili v Portorožu

Kadri, ključno vprašanje programa razvoja

Nekatere naloge v programu razvoja podjetja do leta 1975 so tako pomembne, da jih bomo morali izvesti tudi ne glede na tržna gibanja, obseg proizvodnje, zaposlenost. Take naloge so na primer izboljšanje mehanoopremljenosti, to je zmanjšanje stopnje iztrošenosti strojev, povečanje koeficienta obračanja obratnih sredstev, izboljšanje kadrovske strukture.

Tokrat imamo namen prikazati eno od nalog pri izboljšanju kadrovske strukture. Ugotovili smo že (v tezah, pri sestavljanju parcialnih programov, na konferenci komunistov podjetja), da bo večji ali manjši uspeh pri izvajanju programa odvisen predvsem od tega, kako uspešno bomo razreševali kadrovske probleme, ne samo zato, ker imamo premalo kadrov, ampak zlasti zato, ker imamo premalo ustreznih kadrov. To kaže med drugim razlika v strokovni izobrazbi, kakšno bi morali imeti delavci na delovnih mestih, ki jih zasedajo, in kakšno strokovno izobrazbo dejansko imajo.

Največje razlike nastajajo pri kadrih, pri katerih se zahteva visoka šolska izobrazba.

Poučen je prikaz za gradbene poslovne enote. Risba kaže število delavcev v gradbenih PE na zaposlenega inženirja, tehnika in delovodjo. (Obrati imajo zelo podobne odnose).

V letu 1959 je znašalo število zaposlenih na enega inženirja 185, na enega tehnika 95 in na enega delovodjo 64. Ob polletju 1970 pa so te številke znašale 109, 36 in 34. Poprečje zadnjih enajst let pa je znašalo 169, 56 in 43. In končno, s programom razvoja predvidevamo 60, 30 in 20. Zadnje številke so povzete iz gradbeništvu razvitih dežel.

Predvidevamo, da bo največji problem povečati število inženirjev v operativi. To kaže tudi trud (nagnjenost prekinjene črte v risbi) do leta 1975.

Po risbi sodeč bi lahko rekli, da bomo tudi to nalogo uspešno opravili, saj smo v letih 1964 do 1966 izboljšali stanje od 250 na 139 zaposlenih na enega inženirja.

Toda v tem času se je zmanjšalo število zaposlenih delavcev v gradbenih PE od 4247 v letu 1964 na 2494 v letu 1966. Hkrati pa se je povečalo število inženirjev od 17 na 18 (!), torej vsega za enega inženirja. Slo je torej za izboljšanje kadrovske strukture na račun bistvenega zmanjšanja števila zaposlenih.

Stanje v obratih je podobno kot pri gradbenih PE. Poprečje za zadnjih enajst let znaša: 227 delavcev na enega inženirja, 43 delavcev na enega tehnika in 38 delavcev na enega delovodjo (obratovodjo, mojstra).

Leta 1969 so znašale te številke 126, 44 in 23, kar je zelo blizu gradbenim PE. Zatorej lahko obravnavamo vse proizvodne enote v celoti.

Posebej je treba obravnavati centralo glede na njene bodoče naloge.

Lani je bilo na centrali 17 inženirjev in 14 tehnikov. Leta 1975 pa se predvideva 47 inženirjev, 34 tehnikov in 3 delovodji.

Število strokovnjakov, ki naj bi jih imeli v podjetju leta 1975 (glej razpredelnico vrstico 1 do 6) so planirale enote. Iz razlike med predvidenim in dejanskim številom si izračunamo tudi letni prirast. To nam pokaže, da moramo vsako leto povečati število inženirjev za 15, tehnikov za 10 in delovodj za 25. V tem primeru bi dosegli v letu 1975 na enega inženirja 57 zaposlenih, na tehnika 34 ter na delovodjo 23, kar je blizu predvidenim odnosom.

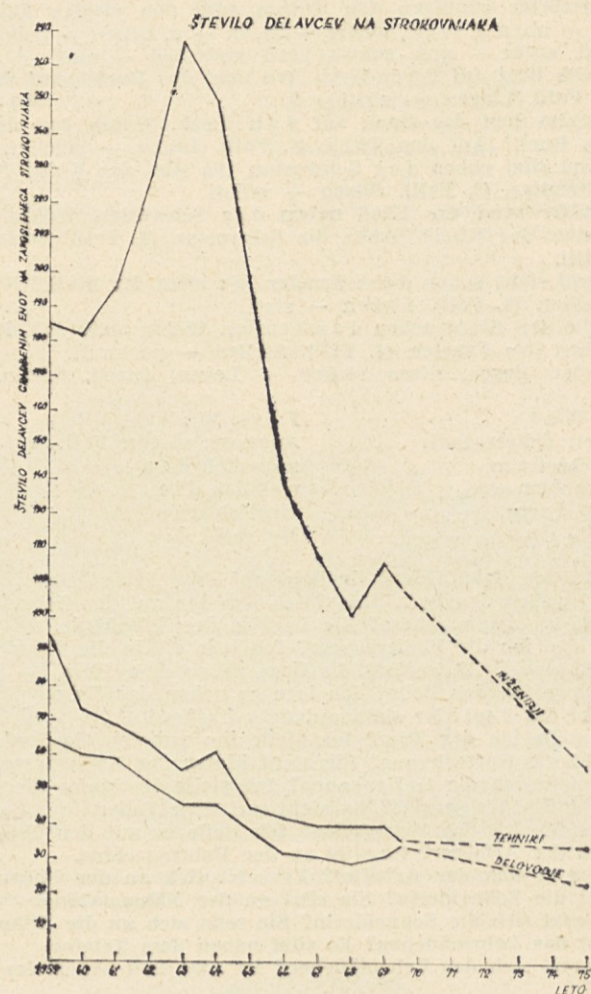
Računamo s tem, da so enote planirale realno, zato pričakujemo, da bodo enote zmanjšale odpor pri zaposlovanju novih strokovnjakov. Čas je že namreč, da razbremenimo naš operativni kader, hkrati pa začnemo vpletati nekatera opravila (pokalkulacije, tekoče ekonomske nasledovanje gradenj), katerih rezultati nam bodo služili kot napotek za bodoče delo.

Ko obravnavamo strokovnjake, nismo omenili pravnikov, ekonomistov in drugih. S tem ne zanikamo pomena vloge teh strokovnjakov, nasprotno, ravno tu predvidevamo (relativno) največje spremembe. Od sedanjih štirih diplomiranih ekonomistov, bomo morali imeti leta 1975 15-20 ekonomistov, to je na vsaki enoti enega, kakor tudi povečano število v gospodarskofinančni in analitsko-planski službi podjetja.

Prikaz ne vsebuje predvidenega povečanja kadrov zaradi nove enote na avtocesti. Resda se bo s tem povečalo število strokovnjakov, toda hkrati tudi število zaposlenih in obseg del.

Mi pa moramo — kot smo rekli na začetku — skrbeti predvsem za kakovostne izboljšave. In ena od teh je: zmanjšati število zaposlenih na enega strokovnjaka.

S. V.

Letos skoraj poldruga milijarda

V kovinskih obratih v Mariboru računajo letos na milijardo in 400 milijonov starih dinarjev realizacije — Prve domače 40-tonske asfaltne baze — Kupci so močno zadovoljni z izdelki KO Maribor

V Kovinskih obratih v Mariboru imajo letos dela na pretek, tako da komaj zadostijo vsem zahtevam. Tako nam je vsaj zatrdil direktor te enote, tov. Ivan Lovec. Zato bo tudi letos realizacija precej večja kot lani: medtem ko so lani dosegli 1100 milijonov S din realizacije, računajo letos že na milijardo in 400 milijonov starih dinarjev realizacije. Vsekakor je to lep uspeh za 144 zaposlenih, ki imajo v svojem sklopu tudi 30 vajencev.

Med novicami, s katerimi nam je med kratkim obiskom postregel tov. Lovec, je zlasti razveseljiva tista, ki govori o novi proizvodnji. V KO Maribor so se namreč lotili proizvodnje domačih 40-tonskih asfaltnih baz. Po izjavi šefa te enote so domače asfaltne baze najmanj 30 odstotkov cenejše od uvoženih, pri čemer pa seveda niso upošteevane še vse carinske dajatve. Tako so torej naši domači izdelki neprimerno cenejši kot pa uvoženi, pri tem pa bržkone prav nič slabši od tujih. Tovariš Lovec je večkrat poudaril, da pri nas vse preveč »malikujemo« pred tujimi proizvodi, čeprav so domači

vsaj toliko ali pa tudi bolj kvalitetni od tujih. Zal pa je še vedno tako, da vsemlej dajemo prednost najrazličnejšim tujim proizvodom.

»Gradisova« 40-tonska asfaltna baza je v celoti doma izdelana, le gorilnik je uvožen. Tehnica je proizvod celjske »Libele«, medtem ko so elektronske naprave proizvod »Iskre« oziroma Zavoda za avtomatizacijo v Ljubljani. Elektromotorji pa so izdelek subotičke tovarne »Sever« oziroma zagrebškega »Rade Končarja«. Slišali smo tudi, da bo nova asfaltna baza, ki je baje sploh prvi domači izdelek te vrste pri nas,

svojo kapaciteto (tj. 40 ton asfaltne mešanice na uro) dosegala z lahkoto.

Zanimanje za novi proizvod Kovinskih obratov iz Maribora je res veliko, saj je prvo bazo že kupilo podjetje »Put« in jo že montira, druga baza bo šla v Titov Veles, tretja pa v Kutino pri Zagrebu. Za četrto in peto bazo so se našli kupci v Šibeniku in Sarajevu. Celotna naprava velja brez cisterne 115 milijonov starih dinarjev.

Seveda pa imajo v KO Maribor dovolj dela tudi s standardnim proskimi mešalci. Pred kratkim so se za gramom, zlasti s protitočnimi betonsodelovanje pri proizvodnji protitočnih mešalcev zanimali celo predstavniki znane zahodnonemške firme »Vögele«, ki je ugleden proizvajalec gradbene mehanizacije. Vendar o tej zadevi še ne morejo povedati nič določenega, ker so dogovori še v teku. Vsekakor pa je že lepo spričevalo za naše podjetje, če se za kooperacijo z

nami zanima tako ugleden proizvajalec, ko je firma »Vögele«.

O kvaliteti naših izdelkov bi lahko tudi marsikaj napisali, seveda pohvalnega. Tako so na primer iz Ljubljane poslali v Maribor na generalno popravilo betonski protitočni mešalec, ki je delal kar 8 let. Vsekakor dovolj tehten dokaz za kvaliteto, če je mešalec zdržal do generalnega popravila kar polnih osem let. Tudi iz Mostarja so poslali v generalno popravilo mešalec, ki je delal skoraj non-stop polnih šest let. Bržkone ta dejstva ne potrebujejo posebnega komentarja, še zlasti ne zato, ker vemo, da se gradbena mehanizacija zaradi specifičnih pogojev (težki pogoji obratovanja, delo na prostem in z grobim materialom itd.) razmeroma hitro obrabi, vsekakor hitreje kot mnogi stroji in naprave v nekaterih industrijah.

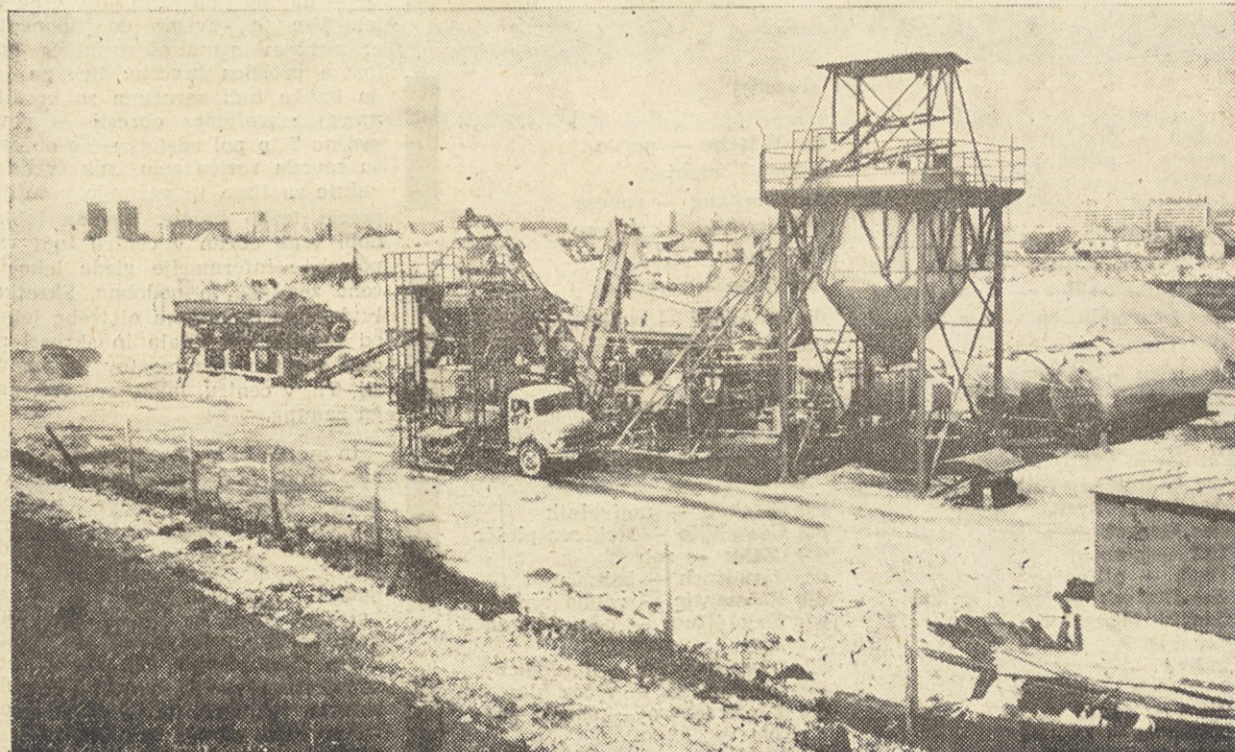
Tovariš Lovec je še povedal, da so imeli in še imajo dovolj dela tudi za TE Šoštanj, za katero morajo

pripraviti 240 m posebnih opažev za hladilni stolp. Polovico opažev so že poslali na gradbišče, drugo polovico pa bodo dobavili v kratkem. Povedal nam je, da so morali pri teh opažih zavariti na kilometre materiala, saj so opaži res svojevrstni in zapleteni kovinski proizvod.

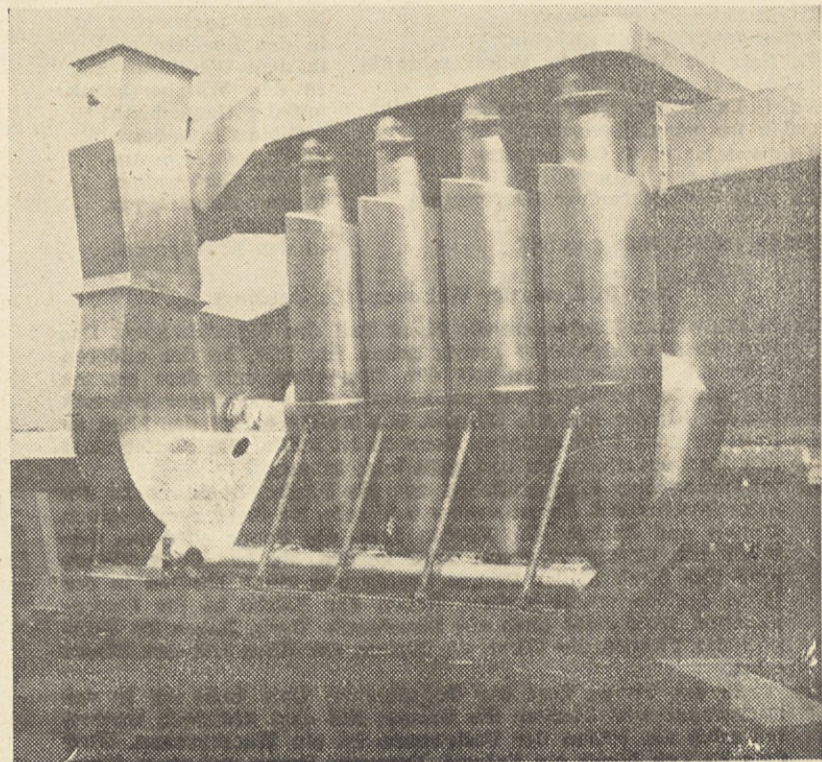
Ob koncu smo izvedeli, da so kapacitete KO Maribor približno 70 odstotkov zasedene za tuje naročnike, okrog 30 odstotkov pa za Gradis.

»Kaj pa takrat, če tuj naročnik ponudi zelo dobre pogoje in dobro plačilo? Kdo ima prednost — Gradis ali tuj naročnik?«

»V vsakem primeru in vedno ima popolno prednost Gradis«, je odločno poudaril tov. Lovec. »Zavedamo se, da smo Gradisova enota in člani podjetja Gradis, zato imajo za nas v vsakem primeru prednost naročila iz raznih edinic Gradisa. O tem se lahko vsak prepriča, saj še ni bilo primera, da bi zaradi tujih naročnikov kakorkoli prizadeli to ali ono Gradisovo enoto.«

Kompletna asfaltna baza tipa Gradis AB3 — 30 po končani montaži pri podjetju »Put« v Zagrebu

Del ciklonske naprave za prvostopenjsko odpraševanje pri avtomatski in mobilni asfaltni bazi tipa Gradis

Učimo se nemško

18. LEKTION

Die Frage »Wo« und die Frage »Wohin«. (Vprašanje »kje« in »kam«.) Die Antwort auf die Frage »Wo« steht im dritten Fall. Die Antwort auf die Frage »Wohin« steht im vierten Fall. Folgende Forwörter benutzen den dritten oder den vierten Fall: an — ob, auf — na, hinter — za, in — v, neben — poleg, über — nad, unter — pod, vor — pred, zwischen — med.
Das Buch liegt auf dem Tisch. Wo liegt das Buch? Auf dem Tisch. (3. Fall). Liegen — ležati.
Der Lehrer legt das Buch auf den Tisch. Wohin legt der Lehrer das Buch? Auf den Tisch. (4. Fall). Legen — položiti.
Das Kind sitzt neben der Schwester. Wo sitzt das Kind? Neben der Schwester. (3. Fall). Sitzen — sedeti.
Die Mutter setzt das Kind neben die Schwester. Wohin setzt die Mutter das Kind? Neben die Schwester. (4. Fall). Setzen — posaditi.
Der Stuhl steht neben dem Fenster. Wo steht der Stuhl? Neben dem Fenster. (3. Fall). Stehen — stati.
Ich stelle den Stuhl neben das Fenster. Wohin stelle ich den Stuhl? Neben das Fenster. (4. Fall). Stellen — postaviti.
Zeitwörter: liegen, sitzen, stehen. — Legen, setzen, stellen.

Frage: Wo?
Antwort: dritter Fall:
männlich dem
weiblich der
sächlich dem
Mehrzahl den

Frage: Wohin
Antwort: vierter Fall:
männlich den
weiblich die
sächlich das
Mehrzahl die

Wo liegt der Brieföffner? Er liegt auf dem Schreibtisch.
Wohin lege ich den Brieföffner? Ich lege ihn auf den Schreibtisch.
Wo liegt die Papierschere? Sie liegt in der Schublade.
Wohin lege ich die Papierschere? Ich lege sie in die Schublade.
Wo liegt das Beil? (sekira). Es liegt neben dem Holz.
Wohin lege ich das Beil? Ich lege es neben das Holz.
Wo steht der Topf? Er steht auf dem Gasherd.
Wohin stelle ich den Topf? Ich stelle ihn auf den Gasherd.
Wo steht die Kaffeekanne? Sie steht hinter der Kaffeetasche.
Wohin stelle ich die Kaffeekanne? Ich stelle sie hinter die Tasse.
Wo steht das Wasserglas? Es steht auf dem Teller.
Wohin stelle ich das Wasserglas? Ich stelle es auf den Teller.
Wo sitzt der Arbeiter? Er sitzt an der Bohrmaschine.
Wohin setzt sich der Arbeiter? Er setzt sich an der Bohrmaschine.
Wo sitzt die Schneiderin? Sie sitzt an der Nähmaschine.
Wohin setzt sich die Schneiderin? Sie setzt sich an die Nähmaschine.
Wo sitzt das Lehmädchen? Es sitzt neben dem Telefon.
Wohin setzt sich das Lehmädchen? Es sitzt neben das Telefon.

Mehrzahl:

Wo liegen die Briefe? Sie liegen auf den Schreibtischen.
Wohin legen wir die Briefe? Wir legen sie auf die Schreibtische.
Wo liegen die Löffel? Sie liegen neben den Tellern.
Wohin legen wir die Löffel? Wir legen sie neben die Teller.
Wo stehen die Bücher? Sie stehen in den Bücherschränken.
Wohin stellen wir die Bücher? Wir stellen sie in die Bücherschränke.
e Tanne (jelka), e Palme (palma), e Weintraube (grozd), e Fliege (muha), e Spinne (pajek), r Schmetterling (metulj).
Die Tanne ist ein Nadelbaum, sie wächst in dem Wald. Sie grünt (zeleni) im Sommer und im Winter.
Wo wächst die Palme? Sie wächst in den warmen Ländern.
Wo wächst die Weintraube? Sie wächst im Weingarten. Die Mutter kauft Weintrauben und legt sie auf einen Teller und stellt sie auf den Tisch.
Die Fliege ist ein Insekt. Jetzt sitzt sie an der Fensterscheibe. Wohin wird sie fliegen? In die Küche.
Die Spinne macht sich ein Netz! Sie spinnt ihr Netz. Wo hängt das Spinnennetz? Es hängt an der Decke. Die Spinne wartet in der Ecke des Netzes auf die Insekten. Wohin läuft sie? Sie läuft in die Mitte des Netzes.
Siehst du den Schmetterling dort, den ersten Schmetterling in diesem Jahr? Jetzt sitzt er auf der Blume, auf der roten Blume. Nun fliegt er weiter. Wohin? Auf die andere Blume, die kleine, blaue Blume dort links.
Mit den Verben »hängen« und »stecken« fragen wir manchmal »Wo« und manchmal »Wohin«.
Ich habe einen Kalender in der Hand. Ich hänge ihn über den Schreibtisch, an die Wand, neben das Bild. Nun frage ich: Wo hängt der Kalender? Er hängt über dem Schreibtisch, an der Wand, neben dem Bild.
Das Fräulein steckt die Papiere in die Schreibmaschine unter die Walze. — Das Papier steckt jetzt in der Schreibmaschine unter der Walze.

Wo hängt das Thermometer? (e Wand)
Wohin hängen wir es?
Wo hängt der Hut? (r Haken)
Wohin hat er ihn gehängt?
Wo steckt das Geld? (e Tasche)
Wohin steckst du es?
Wo steckt der Brief? (r Umschlag)
Wohin hat er ihn gesteckt?
Wo stehen die Bücher? (r Bücherschrank)
Wohin stellen wir sie?
Wo liegt das Geld? (r Geldschrank)
Wo stehen die Speisen? (r Speiseschrank)
Wohin habe ich es gelegt?
Wohin stellt sie die Köchin?
Wo liegt die Wäsche? (r Wäschschrank)
Wohin legt sie die Mutter?
Wo sitzt die Grossmutter? (r Gartenbank)
Wohin hat sie sich gesetzt?
Wo steht Karl? (r Gartenzaun)
Wohin hat er sich gestellt?
Wo sitzt der Fahrer? (r Kraftwagen)
Wohin hat er sich gesetzt?

an der Wand.
an die Wand.
an dem Haken.
an den Haken.
in der Tasche.
in die Tasche.
in dem Umschlag.
in den Umschlag.
in dem Bücherschrank.
in den Bücherschrank.
in dem Geldschrank.
in den Geldschrank.
in dem Speiseschrank.
in den Speiseschrank.
in dem Wäschschrank.
in den Wäschschrank.
auf der Gartenbank.
auf die Gartenbank.
an dem Gartenzaun.
an den Gartenzaun.
in dem Kraftwagen.
(Auto)
in den Kraftwagen.

Das Bild von der Wohnung. (Fortsetzung)

Durch die offene Tür sehen wir einen Teil des Schlafzimmers. Das Bett steht in der Ecke rechts neben der Tür. In der anderen Ecke am Fenster sehen wir den Waschtisch mit dem grossen Spiegel. Im Schlafzimmer steht auch ein zweitüriger Schrank für die Kleider und die Wäsche. Die Mutter bringt das Kind zu Bett. Es wird bald schlafen, denn es ist müde. Die Mutter zieht den Fenstervorhang zu und geht leise hinaus.
Rechts hinter dem Flur erblicken wir die Küche. Rechts steht der neue Elektroherd. Er ist sauber und rein. Er dient zum Kochen, Braten und Backen. Die Köchin kann die Suppe oder das Gemüse mit Wasser in einem Topf kochen, sie kann das Fleisch oder den Fisch in der Pfanne braten und einen Kuchen in der Hitze des Backofens backen. Neben der Küche ist die Speisekammer. Dort steht auch ein Eisschrank. Darin liegen im Sommer das Fleisch, die Wurst, die Butter, der Käse und das frische Obst.
Am Ende des Flures liegt das Badezimmer. Dort bade ich in der Badewanne und benütze die Brause. Mit dem Badetuch trockne ich mich ab. Neben der Badewanne ist ein Waschbecken. Über dem Becken hängt ein Spiegel. Darunter liegen auf einer Glasplatte die Zahnbürste und die Tube mit der Zahnpaste. An der Seite des Waschbeckens hängen die Handtücher.

Ustanova, ki daje strokovne nasvete občanom brezplačno

V Stockholmu so že leta 1934 ustanovili informacijski center, ki je v vseh vprašanih trdna opora kupcem hiš in stanovanj, — Letno obišče ta center okrog 400.000 ljudi

Švedska slovi kot evropska dežela z najvišjim življenjskim standardom. Seveda je v Švedski tudi dobro poskrbljeno za stanovanjski standard, saj v tej državi ni nikogar, ki ne bi imel kolikor toliko urejenega stanovanja. Zadnja leta usposobijo na Švedskem okrog 100.000 novih stanovanj, tako da pride vsako leto na 1000 prebivalcev več kot 12 novih stanovanj (pri nas komaj 5 do 6 stanovanj). In nič čudnega, da je v Švedski tudi dobro poskrbljeno za občana, ki si želi kupiti stanovanje v bloku ali lastno hišo. Za to skrbi na Švedskem gradbeno-informativni center, po švedsko imenovan »Buggtjänst«.

Ko sem letos spomladi za tri dni obiskal Švedsko glavno mesto, me je zlasti zanimalo, kako je urejen ta gradbeno-informativni center, ki so ga ustanovili že leta 1934. Večur sem si ogledoval razstavne prostore in se tudi dobro uro pogovarjal z direktorjem g. Thorejem Magnijem, mladim in simpatičnim inženirjem.

Ze prvi podatki so me presenetili. Center, ki ima več prostorov v Stockholmu in vrh tega še tri podružnice — v Malmöju, Goteborgu — vsako leto obišče približno 400.000 občanov. To pomeni, da se vsak Šved, preden se odloči za nakup stanovanja v bloku ali za nakup individualne hiše, temeljito prepriča, kaj je zanj najbolj primerno. Zanimivo je tudi, da je med 100.000 stanovanj, ki jih vsako leto zgradijo na Švedskem, približno 70.000 v blokih in le 30.000 v individualnih ali vrstnih hišah, pretežno montažnih. Ko sem spraševal, kako da ni več individualnih hiš, so mi odvrnili: »Kljub visokemu življenjskemu standardu si vsak državljan ne more omisliti lastne hiše, niti vrstne niti individualne. Stanovanje v lastni hiši je tudi za povprečnega Šveda dokaj draga zadeva, ker je pač vse treba plačati po ekonomskih ocenah — zemljo, komunalno in še hišo.« Skratka, povprečen Šved »se steguje« le toliko, kolikor je dolga odeja — tako pravi naš pregovor. Samo da bi pri nas, čeprav imamo znatno slabši standard od Švedov, kar vsi prek radi živeli v svojih hišah. To nam še kar nekako uspeva, ker marsikje ne veš, kaj plača privatnik in kaj družba. Na Švedskem so te stvari zelo jasne in so ekonomske zakonitosti kot na dani.

Drugo, kar me je presenetilo v centru, je dejstvo, da dobi vsak občan na vsako vprašanje tehten odgovor — in sicer brezplačno. Lahko vpraša vse, kar te zanima — od tehničnih, finančnih in ekonomskih do pravnih zadev — na vsako vprašanje dobi državljani odgovor in nasvet, seveda brezplačno. Tako je ta ustanova resnično v službi občana in mu je najboljši svetovalec. Seveda je te vrste dejavnost oprta na proračun: strokovnjaki, ki svetujejo ljudem, so pač od države plačani. Center pa ima drugo dejavnost (razstave, izdaja strokovne kataloge itd.), ki pa sloni na poslovnosti. Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s te vrste dejavnostjo, žive od dohodkov, ki jih center ustvarja z razstavami in strokovnimi publikacijami. Tako je vse zelo jasno opredeljeno in nikjer ni neurejenega »dvoživ-

karstva«, ki ga imamo marsikje pri nas, ko pomešamo ustanovo in pridobitno podjetje.

Seveda je v glavnih prostorih centra, ki zavzema res velike površine v podzemskih prostorih Stockholma, v najožjem središču mesta, tudi kaj videti. Tu razstavljajo praktično vsa

gradnjo — od proizvajalcev siporexov in keramičnih izdelkov do izdelovalcev tapet, vrat, oken, različnih podov, instalacij in podobno.

Obiskovalec, ki pride v center, si lahko marsikaj ogleda. Tu je zbranih najmanj 30 različnih tipov individualnih in vrstnih hiš, v najrazličnejših variantah in za vsake vrste žep: najmanjše hiše imajo površino 84 m², kdor pa ima zelo debelo denarnico, pa si lahko omisli lastno montažno hišo v dveh etažah, s šestim ali sedmimi sobami in stanovanjsko površino okrog 170 kvadratnih metrov. Seveda so vsakomur vedno na voljo natančni načrti, skice, makete, prospekti, večbarvne fotografije in podobno.

V neposredni bližini centra — prav tako v podzemskih prostorih mestnega središča — je velika stockholmska banka. Tako lahko občan

Pogled na najmodernejši del Stockholma. Tu ima svoje prostore v podzemlju tudi gradbeno informativni center

švedska podjetja, ki proizvajajo različne vrste montažnih stanovanjskih hiš in vrh tega še vsa tista industrija, ki spremlja stanovanjsko

ki se je na primer odločil za nakup takšne ali drugačne montažne hiše (le-te na Švedskem odločno prevladujejo), kar tako uredi vse finančne zadeve v bližnjih bančnih prostorih. Banke dajejo kredit na različne dobe — najmanj na 10 in največ na 40 let. Vse je odvisno od finančnih aranžmajev in tudi od socialnega položaja prosilca kredita. Res pa je, da banka tudi zaračuna za kredite precej »zasoljene« obresti — povprečno 7 in pol odstotka. Te obresti so seveda spričo zelo trde švedske valute za tiste, ki vzamejo posojilo. precej težko breme. Seveda lahko dobi vsak občan v centru tudi vse potrebne informacije glede lokacij, cen, zemljišč in podobno. Skratka: ljudem na Švedskem ni treba letati od Poncija do Pilata in skrbeti za celo poplavo dokumentov ter soglasij. Tu, v centru, lahko zve vse, kar ga zanima.

In morda bi koga zanimalo še cene montažnih hiš? Povedali so mi, da stane kvadratni meter najbolj skromne montažne hiše, vstevši zemljo in komunalno, okrog 1000 švedskih kron ali 250.000 naših starih dinarjev. Kdor pa hoče kupiti kaj boljšega, mora že odšteti vsaj 1500 kron za kvadratni meter ali 375.000 S din. Cene so torej kar visoke, tudi za priznani švedski standard. Seveda morajo vsi tisti, ki bi radi imeli lastno hišo, precej ven iz mesta, v okolico, kajti v mestnem središču je prostor prihranjen le za večje objekte.

Die Wörter (besede)

lagen — položiti
setzen — posaditi
stellen — postaviti
bewegen — premikati
die Schublade — predal
die Bohrmaschine — vrtni stroj
die Nähmaschine — šivalni stroj
das Lehmädchen — učenka
die Tanne — jelka
schneiden — snežiti
das Insekt — žuželka
das Netz — mreža
laufen — leteti
die Blume — cvetica
der Kraftwagen — avto
das Gedeck — pribor
tief — globok
flach — plitvo
das Besteck — jedilni pribor
decken (den Tisch) — pogrniti
das Salz — sol
halten — držati
weglegen — odložiti
üben — vaditi
schlissen — zapreti
spinnen — presti
durch — skoz
die Kleider — obleke

die Wäsche — perilo
müde — utrujen
der Vorhang — zavesa
hinausgehen — iti ven
der Fisch — riba
die Hitze — vročina
die Kammer — sobica, kamra
das Eis — led
die Wanne — banja
die Brause — prha
fallen — pasti
abtrocknen — posušiti se, obrisati
das Becken — umivalnik
die Glasplatte — steklena plošča
der Zahn — zob
das Handtuch — brisača
die Zahnpaste — zobna pasta
der Brieföffner — odpiralec za pisma
das Thermometer — toplomer
die Gartenbank — vrtna klopa
die Papierschere — škarije za papir
die Kaffeekanne — ročka za kavo
der Topf — lonec
der Zaun — plot, ograja

Trbovlje

ŠIG 1970

Kljub dežju uspele športne igre gradbincev Slovenije — Nastopilo je 1500 tekmovalcev — Gradis na četrtem mestu — Iger se je udeležilo 44 gradbenih podjetij, industrije gradbenega materiala in projektantskih organizacij

Odlične so bile tudi naše strelke, ki so zasedle drugo mesto. Pri posameznikih pa je bila najboljša naša sedla 2. mesto, pri namiznem tenisu strelka Marica Sangeršek, ki je za pa Ivka Komljanec, ki je prav tako zasedla 2. mesto. V drugih panogah pa smo imeli veliko manj športne sreče, čeprav so se tako nogometaši, odbojkarji kot balinarji častno borili za barve Gradisa. Posamezni rezultati športnih iger pa so naslednji:

Kegljanje, ženske

1. Ingrad, Celje
2. Konstruktor, Maribor
3. Gradis, Ljubljana

Streljanje, moški

1. Stavbenik, Maribor
2. Pionir, Novo mesto
3. Nigrad, Maribor

Streljanje, ženske

1. Pionir, Novo mesto
2. Gradis, Ljubljana
3. Nigrad, Maribor

Mali nogomet

1. Cementarna, Trbovlje
2. Slovenija ceste, Ljubljana
3. Cevovod, Maribor

Namizni tenis, moški

1. IBT Trbovlje
2. Gradis, Ljubljana
3. Igrad, Celje

Namizni tenis, ženske

1. Ingrad, Celje
2. Slovenija ceste, Ljubljana
3. Konstruktor, Maribor

Skupna ekipna uvrstitev:

1. Ingrad, Celje 194 točk
2. Pionir, Novo mesto 175 točk
3. IMP Ljubljana 175 točk
4. Gradis, Ljubljana 170 točk
5. Salonit, Anhovo 146 točk
6. Konstruktor, Maribor 128 točk
7. Slovenija ceste 128 točk

Ekipna uvrstitev po posameznih panogah — Balinanje

1. IMP Ljubljana
2. Megrad, Ljubljana
3. Pionir, Novo mesto

Odbojka, moški

1. Salonit, Anhovo
2. Ingrad, Celje
3. IMP Ljubljana

Odbojka, ženske

1. Ingrad, Celje
2. Tehnogradnje, Maribor
3. Pionir, Novo mesto

Kegljanje, moški

1. Konstruktor, Maribor
2. Gradis, Ljubljana
3. Pionir, Novo mesto

XX. jubilejne športne igre so za nami. 1500 tekmovalcev iz 44 gradbenih podjetij, industrije gradbenega materiala in projektantskih organizacij se je letos zbralo v svečano okrašenih Trbovljah. Trboveljski organizatorji so se odlično izkazali. Vse so dobro splanirali, le z vremenslovci si niso bili na najboljši nogi. Masovnost letošnjih športnih iger je ponovno dokazala, da gradbinci po napornem delu najdejo tudi čas za športno rekreacijo in prav je tako.

Jubilejnih športnih iger v Trbovljah se je udeležilo 61 tekmovalcev Gradisa. Nastopili smo v vseh panogah. Slabo vreme in dolga pot na Kal pod Mrzlico, nista vplivala na razpoloženje in borbenost naših tekmovalcev. Kljub hudi premoči smo

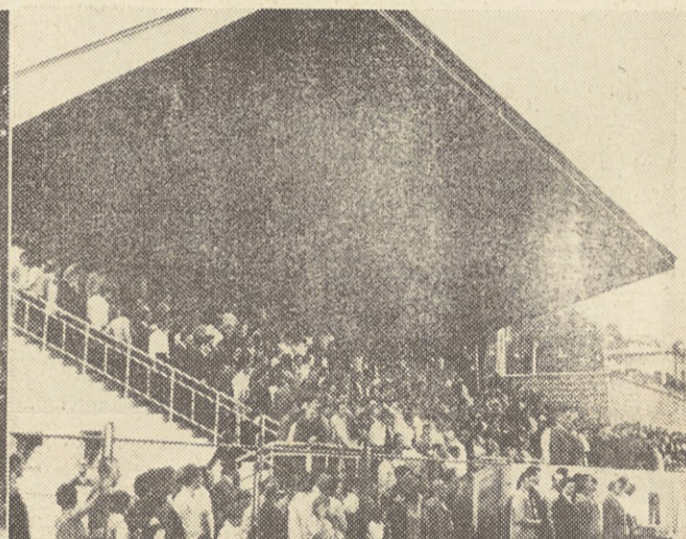
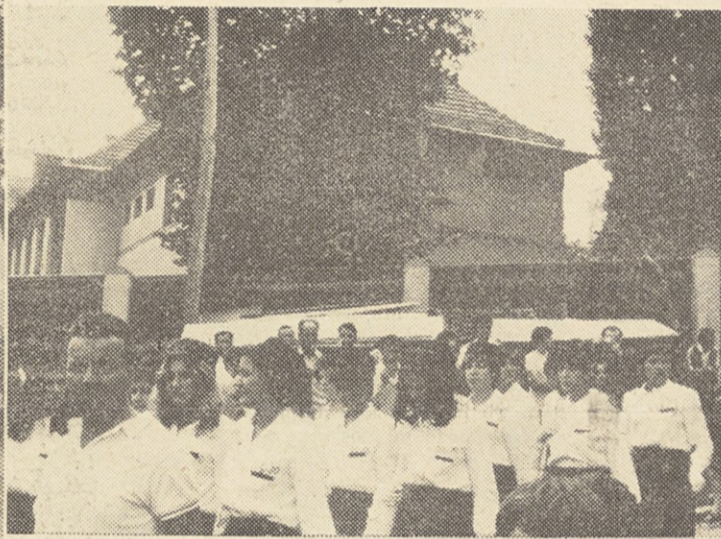
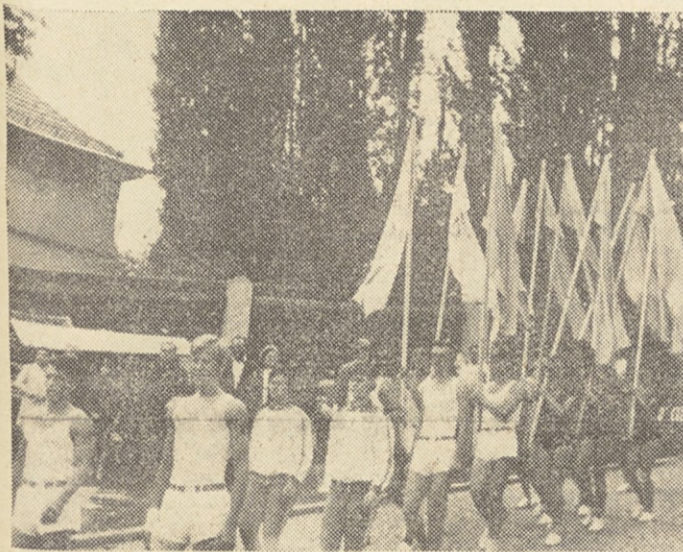
v skupnem plasmaju dosegli četrto mesto. Čeprav smo z rezultati tekmovalci lahko zadovoljni, bi bili z malo več treninga in športne sreče rezultati po posameznih panogah lahko še večji in boljši.

Največ borbenosti je prav gotovo pokazala ekipa v namiznem tenisu, ki se je kar tri dni neumorno borila za prvo mesto. IBT-jevci so zmagali le z minimalno razliko.

Prav nič niso zaostajali kegljači in kegljačice, saj so nam prinesli kar 2 medalji za doseženo II. in III. mesto.

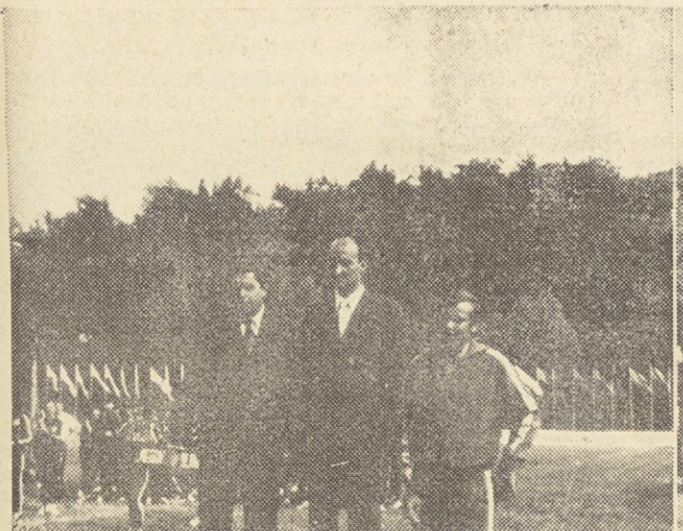
Takole so se tekmovalci razporedili ob zaključni slovesnosti — Škoda, da ni bilo zraven tudi naših tekmovalcev

Prvi dve sliki kažeta čelo parade, tretja pa gledalce na tribunah

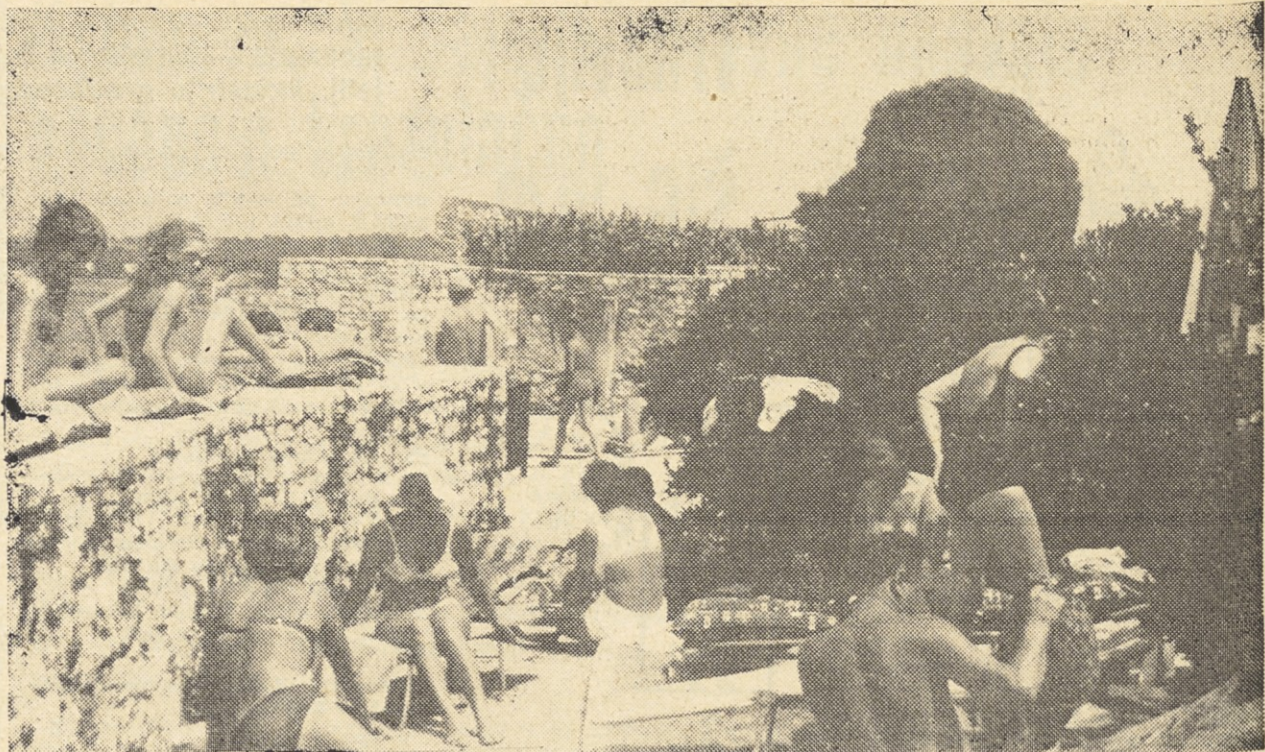
Levo: Kegljačice so tekmovalce na kegljišču v Hrastniku — Sredi: Bronasto medaljo je dobila Dora Klemenčič — Desno: Na častni tribuni ing. K ohne, ki je prevzel srebrno kolajno za kegljače

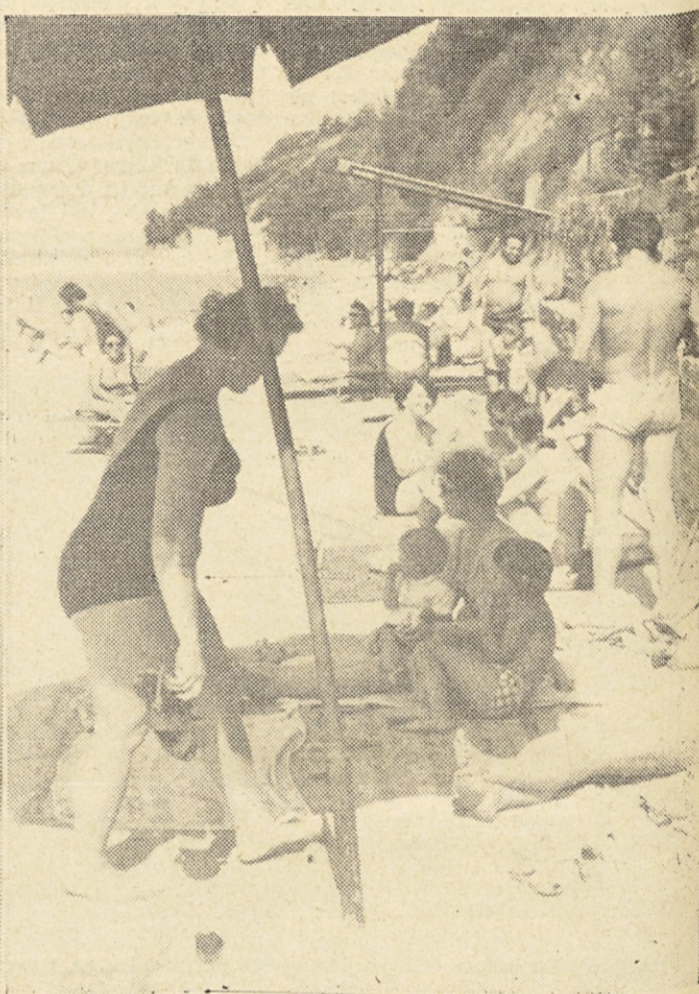
Levo: Najbolj borbeno ekipa je bila tista, ki je tekmovala v namiznem tenisu. Priborila si je srebrno kolajno, ki jo je prevzel ing. Drago Dolenc — Sredina: Drugo mesto za najboljšo strelko (Fantje, pazite se!) — Desno: Ivka Komljanec je prevzela srebrno kolajno za strelke

Morje, dopusti, rekreacija

(To in ono iz Ankarana,
Poreča in zelenega Pohorja)

Grejejo se kot martinčki na soncu — Tole je del celjske ekipe

Levo: Ludvik Lihtineger s svojo družino — V sredi: Verjeli ali ne, to sta pravi Korošici — Desno: Detajl iz Ankarana

Upravnik počitniškega doma v Poreču tov. Šinko s svojimi sodelavci. Tu vlada tiha konkurenca med počitniškima domovoma v Ankaranu in Poreču, kateri bo svoje goste bolje postregel

Upravnik počitniškega doma v Ankaranu tov. Bitenc z delom svojih sodelavcev

Na morju, na deželi, v planinah, povsod je polno ljudi, ki iščejo sonce, zrak, vodo, da ti se odpočili in si po težkem delu nabrali nove moči. Polni pa so tudi naši počitniški domovi, posebno Poreč in Ankarana, kamor zaradi številnih prijav res težko prideš.

Mila Capuder, ki razporeja goste po počitniških domovih, ima letos veliko dela. Prijav za morje je toliko, da bi bil potreben še dodaten počitniški dom. Pa še to ne bi bilo dovolj. In potem kovčke gor, kovčke dol, jeza, veselje — žal pa vsem ni mogoče ustreči.

Pa pogledimo po domovih

Poreč sredi sezone. Dom je nabito poln. Ob zadnjem obisku so prevladovali Celjani, prihodnja izmena pa bo menda mariborska, saj tako nam je povedal upravnik tovariš Sinko. »Danes smo imeli na kosilu 122 gostov, torej za kapaciteto doma več kot dovolj. Povprečno pa izdamo dnevno okrog sto kosil. Kakih večjih problemov nimam,« je dejal upravnik Sinko. »Skrbi me le, če bi Porečani uresničili svoje načrte.«

»Kakšne načrte vendar, sem ga vprašal.«

»Na vrtu našega doma v Poreču je planiran hotel in tako bomo izgubili več kot tri četrtine vrta. Tako bi nam do morja ostal le ozek koridor,« je odgovoril tovariš Sinko. Res škoda lepega zelenja in truda, ki smo ga vložili v ta prelepi kosček zemlje.

Ta novica ni nič kaj razveseljiva, je prvi signal, da bo potrebno misliti na gradnjo novega počitniškega doma.

Na splošno pa je Poreč čudovit, dobra hrana, toplo morje, sončenje, senca borovcev in rožmarina, rusko kegljišče, tuš in dobro vino. Zvečer pa v vseh kampih ples in zabava. Seveda vse za devizne dinarje.

Zelo bi se pregrešili, če nas naša prva pot ne bi vodila v kuhinjo, od katere je v glavnem odvisno razpoloženje gostov.

Glavna kuharica Marija Tomelj je ravno pripravljala meso za kosilo, ko sem vstopil. Vprašal sem jo, če je pripravljena na kratek razgovor. Seveda, se je nasmejala, toda po kosilu.

Nisem se še dobro sprehodil po vrtu, ko je bilo kosilo že na mizi. Vsi gostje so bili postreženi z bliskovito naglico. Franček in Marija sta se zavrtela kot le kaj. Hitro smo pojedli okusno kosilo in že se je med vrati prikazala tov. Tomeljeva.

»Danes mi gre pa vse narobe,« je dejala. »Pa tudi jezila sem se že. Dve sta odsotni in to se v kuhinji že kar pozna. Pa še štedilnik mi nagaja in tako delo ne teče kot bi človek rad.«

V Poreču sem že petič. Čeprav je veliko dela, grem rada kuhat v Poreč še posebno, če so gostje zadovoljni. Imam dobre sodelavce in tako sem prepričana, da moji gostje ne bodo nikoli lačni. Zaradi podražitve mesa smo morali obroke mesa malo zmanjšati. Za kosilo damo 15 dkg mesa in za večerjo po 10 dkg, zato pa skušam vse kar najbolj okusno napraviti.«

Sicer pa vprašajmo goste.

Marjan Kopušar iz Celja pravi, da ima kuharica prav. »Hrana je okusna in naravnost odlična.«

In splošna ocena?

»Tudi dobra, tri dni smo imeli dež, to smo pa izkoristili za izlete. Z ladjo smo se peljali v Limski zaliv in na ostrige seveda. Drugače pa trpijo karte in kegljišča. Zvečer v kino ali pa na ples,« je dejal tovariš Marjan. »Škoda, da deset dni tako hitro mine.«

Med številnimi gosti v Poreču smo našli tudi na tov. Koširja iz KO Ljubljana.

»Letos pri razporeditvi nisem imel sreče. Stanjem privatno, le hranim se v našem domu. Upam, da bodo prihodnje leto bolj gledali na stare gradisovce,« je še pristavil tov. Košir. »V Poreč rad prihajam. Odkar obstaja dom, sem manjkal samo enkrat. Zelo bi mi bilo žal, če bi izgubili vrt in s tem velik del ugodja doma v Poreču. Kar pa se hrane in postrežbe tiče, sem nadvse zadovoljen.«

In kaj pravi Anton Martinšek?

»Osebo mi ni ničesar manjkalo, sem zelo zadovoljen. Na splošno pa imam nekaj predlogov in pripomb. Letos je veliko prijav, zato je moral marsikateri član kolektiva odstopiti od planskega dopusta. Do tu vse razumem. Toda ti člani so dobili odločbe o odklonitvi zelo pozno tako, da je bilo drugje že zasedeno. In potem so seveda morali ostati doma. Predlagam, da se prihodnje leto odločbe izdajo že pred 1. majem.«

V naših domovih so tudi gostje iz drugih podjetij. Proti temu nimam nič. Toda prav bi bilo, če bi začeli zamenjavo z drugimi podjetji, saj za spremembo bi bilo dobro pogledati še kam drugam. Torej v prihodnje več možnosti izmenjav z drugimi podjetji!

Smo v dobi turizma in to se pozna tudi v kuhinji. Za večino gostov so obroki premahjni, še posebno večerje. Mislim, da se pri nas ne bi smeli primerjati z gostinci, ki so na račun cen zmanjšali obroke. Sem za splošno štednjo. Toda ne pri hrani! Zajtrk in kosilo pa sta v redu. Pohvaliti pa moram kuharice, ker je hrana res okusna. Na splošno pa mi ni nič bilo dolgčas, zabave je dovolj, kegljanje, namizni tenis, balinanje in počitek v senci rožmarina na vrtu počitniškega doma.«

Dovolj dela za pridne roke

Anica Hriberšek in Rado Štrbac, ki skrbita za goste v našem počitniškem domu na Pohorju, o svojem delovnem okolju

Ko smo v torek, 14. julija, popoldne obiskali naš počitniški dom na Pohorju, smo bili precej presenečeni: pričakovali smo sredi julija živahen živ-zav, našli pa smo v domu skoraj mrtvaški mir. V domu je bilo vsega — pet gostov. Zal v domu nismo našli upravnice Erne Pokerškove, da bi se lahko pogovorili s celotnim osebom — tudi kuharica Anica Hriberškova in Rada Štrbac, ki streže gostom v našem domu, sta povedali to in ono zanimivost.

»Danes je res nenavadno mirno,« je povedala kuharica Hriberškova. »Ampak to je le redko. Jutri že pride nekaj novih gostov. Včasih pa je tu tako živo, da je kaj. Zadnjič se je v jedilnici drenjalo kar 70 gostov. Ko sem šla pozno zvečer spat, skoraj nisem vedela, kje se me držijo roke.«

»Da, to je bilo pred mesecem dni,« je segla v pogovor Rada. »Postregli smo vsem 70 gostom s popolno večerjo. Bilo je v jedilnici tako polno, da skoraj nisem mogla streči in sem morala obroke prodajati kar čez mize.«

»Včeraj, ko je bilo malo ljudi, smo ta premor izkoristili za čiščenje,« je spet spregovorila Hriberškova. »Vse sobe smo zdratirali, namazali in zloščili. Ker v domu nimamo loščilca, smo morali dratirati kar na noge. Zvečer sem od utrujenosti komaj čutila noge.«

Tako smo v pogovoru počasi dobivali pravo podobo o delovnem okolju in delovnem dnevu treh oseb, ki so zaposlene na Pohorju. Kajti v domu skrbijo prav za vse le upravnica Pokerškova, kuharica Hriberškova in natakarica Štrbčeva.

»Se vam je že kdaj zgodilo kaj neprijetnega? Na primer — vam je že kdaj zmanjkalo živil?«, smo vprašali.

»To pa še nikoli,« je takoj odgovorila Hriberškova. »Vedno imamo na zalogi dovolj vsaj osnovne hrane in pijače.«

»Torej sploh nimate problemov?«

»O, kakšna reč bi se že našla,« se je nasmehnila Hriberškova. »Na primer hladilnik. Ta nam kar dobro nagaja. Imeli smo ga v popravilu, po dveh mesecih pa je spet odpovedal. Zdaj že nekaj časa sabotira.«

»Kateri gostje pa so bolj uvidevni — domači ali tuji?«

»To pa vsekakor domači,« je bil odgovor.

»Kako pa gostje postiljajo svoje postelje?«, sem vprašal.

»Kako prosim?«, se je začudila tovarišica Rada. »Veste, takih, ki bi si sami postiljali postelje, je pa bolj malo. Zelo redki so, ki bi sami pospravili sobo in uredili ležišče. To je pač moja delovna naloga.«

Potem smo govorili še o tem in onem, o vremenu, o Pohorju in o dnevih, ki so tu včasih bolj mirni, včasih pa zelo razgibani. Toda tudi takrat, ko je okrog doma vse mirno in moti tišino pohorskih gozdov samo ubrano ptičje petje, je v domu vselej dovolj dela za pridne roke.

»Vedno je kaj za počistiti in urediti,« je pred odhodom povedala tovarišica Hriberškova. »Zato le tu in tam zelo poredko, najdem čas, da lahko za nekaj uric pogledam v Maribor. Doma imam družino in seveda so misli dostikrat pri družini. Toda kaj hočemo, je pač v gostinstvu tako, da ne moreš biti dosti prost.«

Prav tedaj so se odprla vrata in na veliko veselje vseh sta se med vrati prikazala mož in hči tovarišice Hriberškove. Lahko bi skoraj rekli: če »Mohamed« zaradi službe ne more k »gori«, je pa torej »gora« prišla k »Mohamedu«.

Glavna kuharica v Ankaranu tov. Jožica Pongrac pravi, da je tudi ona zadovoljna, če so gostje zadovoljni

Nisem pričakovala, da bo vse tako v redu

Pogovor z glavno kuharico v Ankaranu Jožico Pongrac

Vsa razgreta od vročine je za trenutek sedla za mizo. »Danes pa pošteno pripeka,« sem začel razgovor z glavno kuharico v Ankaranu tov. Jožico Pongrac.

»Pošteno, pošteno! Se bolj vroče pa je za štedilnikom. Vročina kar izpareva,« je odgovorila.

»Kako se pravzaprav počutite: V kolikor mi je znano letos prvič kuhate v našem počitniškem domu?«

»Da, prvič,« je odgovorila.

»Z velikim strahom sem se odločila, toda danes mi ni žal. Nisem si mislila, da bo vse tako v redu. Delala sem že v večjih podjetjih, toda nikjer se nisem počutila tako dobro. Sedem let sem kuhala v kolodvorski restavraciji v Kranju, potem pri Stari pošti.«

»Ali ni preveč dela,« sem hotel vedeti.

»Dela je res dovolj, toda si ga razdelimo, tako da ostane še kakšna urica za počitek. Jedilni list sestava skupaj z upravnikom tov. Bitencem.

»In kaj gosti najraje jedo?«

»Mislim, da vse od kraja. Najraje pa jedo juho. Zelo skrbim, da je hrana domača in okusna, zato se do danes vsaj pri meni se ni nihče pritožil.«

»In vaši plani za prihodnje leto?«

»Če bom zdrava, se bom tudi prihodnje leto prav rada odzvala vašemu vabilu. Če človek z veseljem dela v podjetju, se v isto podjetje tudi rad vrne. Tu je urejena tudi kuhinja in z malenkostno spremembo in dopolnitvijo raznih kuhinjskih potrebščin, kot so stroj za salamo, večji cedilnik in verjetno tudi hladilnik bi se dalo še marsikaj urediti.«

Na splošno pa želim, da bi bili moji gostje zadovoljni tako z mano kot celotno prehrano. Izjave mojih gostov, pa potrjujejo, da je res tako.«

Kuharici tov. Jožici pa želim, da bi se teh nekaj mesecev res prijetno počutila med nami ter da bi se prihodnje leto zopet videli v zelenem Ankaranu.

»Tukaj se imam kar predbro«

Kaj pravi naš gost na Pohorju, Beograjecan Samuilo Kalderon

V počitniškem domu na Pohorju smo opazili prijaznega gosta, ki je v miru pohorskih gozdov bral časopise. Poprosili smo ga za nekaj izjav in naš gost — piše se Samuilo Kalderon, je iz Beograda in zaposlen v zvezi jevrejskih občin Jugoslavije — je rade volje ustregel.

»Kako ste prišli v naš dom?«

»Na Pohorje zahajam že osem let. Tu, pri vas, pa sem šele drugo leto.«

»In zakaj vam je tako všeč na Pohorju?«

»To je čudovit kraj. Edinstven! Nikjer ni takšnega miru, tako čistega in svežega zraka. Tu se sijajno počutim. Klima mi zelo prija.«

»Kako pa vam je všeč v našem domu?«

»Izredno! Lahko bi vsem stvarim dal same odlične ocene. Vse je zares odlično — hrana, postrežba, čistoča. Hrana ni samo izredno okusna, marveč je tudi zelo dobra. Tovarišica, ki nam, gostom, streže, je prav tako vredna vse hvale, isto velja za kuharico. Lahko bi rekel, da je za moje potrebe skoraj preveč. In še nikjer, v nobenem hotelu se mi ni zgodilo, da bi me vprašali, če imam dovolj, če sem sit.«

»Torej ste z vsem zadovoljni?«

»Res je! Zelo mi je tu všeč, z vsem sem zelo zadovoljen. Rekel bi, da se imam tu kar preveč dobro.«

»In boste še kdaj prišli v naš dom?«

»Vsekakor. Vsaj upam, da bom tudi prihodnje leto spet užival v tem prijetnem, čudovitem okolju.«

Sredi zelenja smo ujeli družino tovariša inž. Burnika

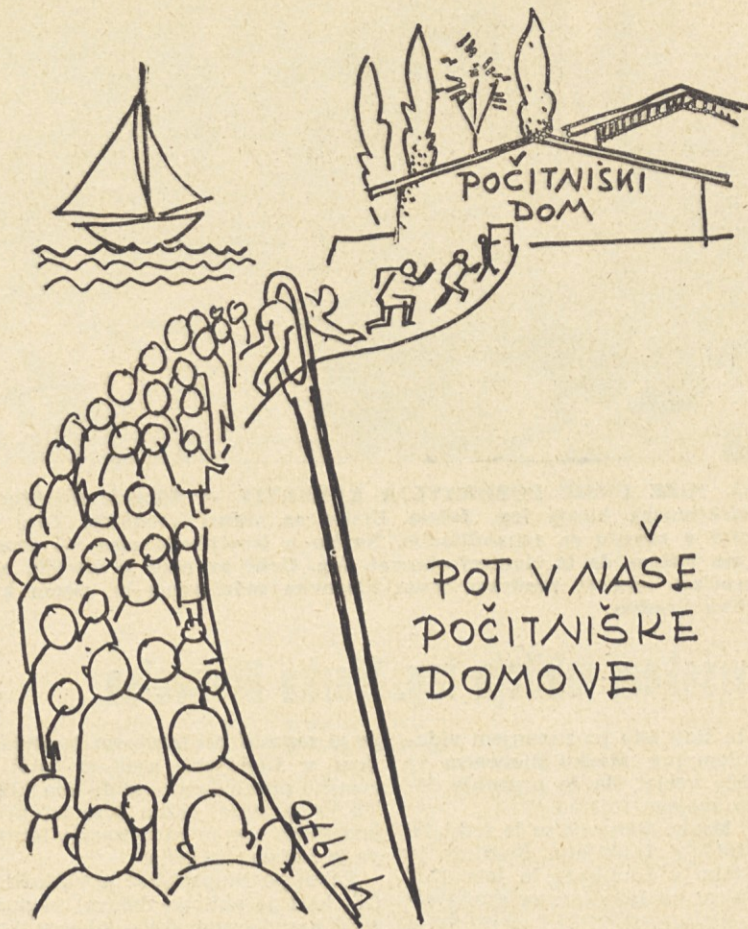
Hrana je celo boljša kot prejšnja leta

Franca Tisaja smo zalotili na morskem obali. Ležal je v senci velikega rdečega sončnika. Segla sva si v roke. »Pozdravljen sosed,« sem dejal.

»Skrajni čas je, da tudi ti prideš na morje. Veš, tu se imamo prav dobro. Odlična hrana, sorazmerno toplo morje in kozarček dobre črnine, pa že lahko vzdržiš deset dni. Lahko trdim, da je hrana letos boljša in okusnejša kot prejšnja leta. Pa tudi zelo pestra je. Saj se ena in ista jedila skoraj nikoli ne ponavljajo.«

Se in še bi lahko pisal o počutju raznih gostov v Ankaranu, toda prostor nam ne dopušča.

Glavno je, da so ljudje zadovoljni. Pravijo, da so.

POT V NAŠE
POČITNIŠKE
DOMOVE

Inšpekcija v Ankaranu — Sekretar podjetja Rajko Zupančič pregleduje obalne rekvizite

Med kosilom v Poreču: Dober tek!

Ante Pajič iz Celja

ING. JOZE URŠIČ POZDRAVLJA KOLEKTIV — Zdravje direktorja projektivnega biroja ing. Jožeta Uršiča se počasiboljšuje. Zdaj se zdravi v zavodu za rehabilitacijo. Novice o izboljšanju smo vsi veseli in mu želimo, da bi čimprej okreval. Ing. Uršič pa nam je naročil, naj sporočimo njegove pozdrave vsem njegovim sodelavcem in vsemu kolektivu Gradisa

Ob visokem jubileju ing. Marka Bleiweisa

Če bi šteli leta po zunanjem videzu, potem ing. Marku Bleiweisu ne bi nihče verjel, da že praznuje 60-letnico svojega rojstva.

Ing. Marko Bleiweis se je rodil 19. VII. 1910 v Ljubljani. Študiral je prav tako v Ljubljani in leta 1937 diplomiral na fakulteti za gradbeništvo.

Zivljenjska pot ing. Bleiweisa je bila zelo pestra in v nenehnem delu. Takoj po končanem študiju se je zaposlil pri podjetju »Slograd« v Ljubljani, kjer je ostal do leta 1939. Nato

se je zaposlil pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani, kjer je ostal z vmesno prekinitvijo vse do leta 1945. Tu je opravljal razna dela pri projektiranju cest in kanalizacije, hkrati pa je nadzoroval dela.

Takoj po okupaciji se je vključil v OF, kjer je aktivno deloval in podpiral narodnoosvobodilno gibanje. Zaradi tega je bil dvakrat zaprt. Leta 1945, malo pred koncem vojne, pa bi moral biti odpeljan v koncentracijsko taborišče v Nemčijo. Po srečnem naključju je med potjo ušel in se srečno vrnil v osvobojeno domovino.

Dne 13. V. 1945 ga že najdemo na ministrstvu za gradnje, kmalu na to se je znašel med ustanovitelji Gradisa oziroma takratne direkcije gradbenih podjetij.

Torej lahko štejemo ing. Bleiweisa med prve kadre našega podjetja. V podjetju je ostal vse do leta 1950, ko je bil z odločbo ponovno premeščen na ministrstvo za gradnje. Tu je ostal dve leti in se že leta 1949 ponovno vrnil v podjetje. Z vmesno prekinitvijo treh mesecev ga prištevamo med gradisovce 25 let.

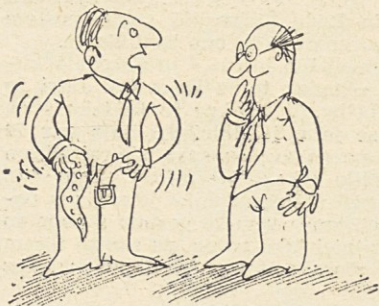
Pozneje je bil zaposlen v analitski službi, leta 1965 pa je zasedel delovno mesto pomočnika komercialnega direktorja za tujino. To delo uspešno opravlja še danes.

Naši jubilaranti

V mescu juniju in juliju so praznovali 50-letnico rojstva naši jubilaranti Alojz Kunčič z Jesenic, Marija Verbič iz Celja, Avgust Skrt z Jesenic, Alojz Cigler, Karel Emberšič, Vinko Maker, Alojz Štebih in Vinko Mesarec iz Maribora, Alojz Založnik pa iz SPO.

60-letnico rojstva je praznoval Franc Bedek iz Ljubljane.

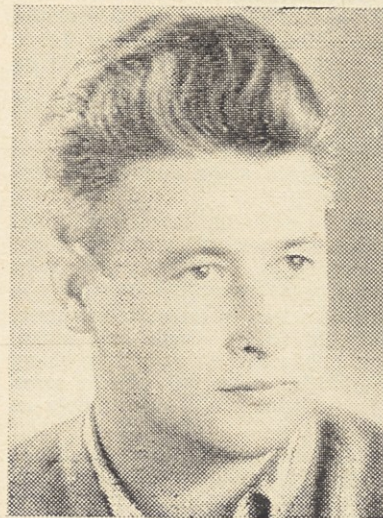
Vsem jubilarantom naše iskrene čestitke!

— Če nam bodo neprestano povečevali plače, bom moral napraviti še dve luknji!

Franc Vovk spet med nami

Po dolgi bolezni je dne 1. VII. 1970 zopet nastopil delovno mesto direktorja poslovne enote Jesenice Franc Vovk. Čeprav dela še v skrajšanem delovnem času, svojo nalogo že zelo dobro opravlja. Kot sam pravi, se počuti dobro in to mu seveda želimo tudi mi.

Mojstri in žerjavisti kovinskih obratov v Ljubljani so uspešno položili izpit iz varstva pri delu — preskus znanja za leto 1970

Nova trgovska hiša v Celju

Tik ob hotelu »Celeia« v Celju gradi ob Mariborski cesti naše podjetje nov objekt za trg — sodobno trgovsko hišo. Novi objekt bo 96 m dolg in širok od 15 do 25 metrov. V štirih etažah bo imel novi objekt približno 6000 kvadratnih metrov površine. Načrte za to stavbo je pripravilo mariborsko podjetje »Komuna-projekt«.

Gradnja je stekla že lansko leto decembra, zdaj pa so graditelji že v prvi etaži. Na gradbišču je zaposlenih z vajenci vred 49 ljudi. Graditelji so povedali, da imajo po terminskem planu gradnje celo nekaj dni prednosti, vsekakor pa računajo, da bo stavba do konca julija pod streho in do konca leta tudi povsem opremljena.

Na gradbišču delajo od 6. zjutraj do 18. ure, vmes pa imajo uro odmora za kosilo. Materiala imajo za zdaj dovolj, nekaj manjših težav je le z betonskim železom, zato si morajo pač kolikor je mogoče pomagati z mrežno armaturo, ki jo dobivajo z Jesenic. V objekt bodo vgradili približno 2500 kubičnih metrov betona in okrog 270 ton betonskega železa.

Tako kot na gradbišču celjske Cinkarne so nam tudi na tem objektu delavci potožili, da je hrana iz dneva v dan dražja in je to za delavce, zlasti tiste z nižjimi osebnimi dohodki, vedno težji problem. Ljudje se hranijo v menzi, kjer stane kosilo 700 do 1000 din, večerja od 500 do 700 din, malica pa približno 300 din. Tako lahko kar mirno računamo, da

delavec porabi dnevno za hrano najmanj 2000 starih dinarjev, če v redne obroke hrane vračunamo tudi kakšno pivo ali škatlico cigaret. Vsekakor se je v letošnjem letu hrana občutno podražila in je to za mnoge delavce res težko rešljiv problem.

Moderna ljubezen

Sklepi organov samoupravljanja

DS podjetja

SKLEPI

III. seje delavskega sveta podjetja z dne 14. julija 1970

1. Sklepi zadnje seje so bili izvršeni oz. so v realizaciji.

2. Poročilo overovatelja zapisnika se vzame na znanje.

3. Potrdi se pogodba med GIP »GRADIS« Ljubljana in PITG »TEHNOGRADNJE« iz Maribora v zvezi z ustanovitvijo nove enote »nizke gradnje« za potrebe avto ceste

4. Na podlagi 28. člena statuta GIP »Gradis« se ustanovi enota za nizke gradnje z začasnim sedežem v Mariboru. Za direktorja v ustanovitvi se imenuje do izvolitve organov upravljanja v tej enoti tov. Hvastija Boltežar, dipl. gradb. ing. z naslednjimi pravicami in dolžnostmi:

— ukrene vse potrebno za začetek dela enote, skrbi, da bo pravočasno zbran ustrezeni kader in drugo za nemoten potek dela in izvršitev nalog, ki jih ima enota, prevzetih po pogodbah z naročniki. Daje predloge za nabavo materiala in opreme ter skrbi za ureditev naselja in prehrane delavcev. Njegovo delo nadzira glavni direktor GIP Gradis in mu daje navodila.

Za izvolitev organov upravljanja v enoti bo razpisal volitve delavski svet podjetja, ko bodo izpolnjeni pogoji za konstituiranje v skladu z določili statuta GIP Gradis.

Osebnih dohodki članov delovne skupnosti v novo ustanovljeni enoti se določijo po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov, o povračilu stroškov za delo na terenu, o nagrajevanju strokovnega kadra in organizatorjev proizvodnje ter drugih splošnih aktov glede

nagrajevanja po delu, upoštevajoč pri tem doseženi učinek posameznika in merila delitve, ki veljajo po gospodarskem načrtu za leto 1970 za gradbene enote v sestavu podjetja.

Članom delovne skupnosti, ki vstopajo na delo v GIP »GRADIS« od podjetja »TEHNOGRADNJE« pripada dodatek za stalnost po veljavnem pravilniku, računajoč pri tem skupno neprekinjeno delovno dobo od dneva vstopa k podjetju »TEHNOGRADNJE«.

Potrdi se shema organizacije poslovanja nanovo ustanovljene enote. Shema je sestavni del tega sklepa.

Kot datum ustanovitve se šteje 14. 7. 1970.

5. Na podlagi 134. člena statuta GIP »GRADIS« imenuje delavski svet razpisno komisijo za razpis delovnega mesta direktorja enote za nizke gradnje kot individualnega izvršilnega organa, v naslednjem sestavu: Janžekovič Lado, kot predsednik, Terman Ljuba, Kunej Peter, ing. Burnik Niko in ing. Sever Dragovan kot člani.

Razpisni pogoji so poleg splošnih pogojev še naslednji: da je diplomirani gradbeni inženir z 10 let delovne prakse pri vodenju gradbenih del, s strokovnim izpitom in pooblastilom za vodenje investicijskih del pri gradbenih objektih.

6. Z ozirom na povečanje števila članov kolektiva in zaradi ustanovitve nove enote v sestavu podjetja sklene delavski svet, da se naj poveča število članov delavskega sveta podjetja za 4 člane, tako da bo štel delavski svet skupno 44 članov. V tem smislu naj se izvede popravek 51. člena statuta po postopku, določenem za spremembe statuta.

7. Odbor za načrtovanje in delitev dohodka naj pripravi predlog za dopolnitev gospodarskega načrta za leto 1970 v zvezi s po-

večanjem obsega poslovanja zaradi ustanovitve nove enote.

8. Spremenijo se v pregledu delovnih mest in startnih osnov za delovna mesta v GIP »GRADIS« v pavilniku o delitvi osebnih dohodkov višine točk na uro za delovno mesto:

- za glavnega direktorja 22 točk na uro,
- za vodjo analitsko-planske službe 14,68 točk na uro,
- za vodjo pravnega oddelka od 12,75 do 14,02 točk na uro

Sprememba velja od obračunske dobe 16. junij 1970 dalje.

9. Odbor za načrtovanje in notranjo delitev dohodka naj do prihodnje seje delavskega sveta pripravi ustrezeni predlog za popravek startnih osnov za delitev osebnih dohodkov delavcem na delovnih mestih referent za mehanizacijo oz. strojni referent ter pri delovnih mestih skladiščnikov. Predhodni odbor izvede razpravo o predlogu za spremembo startnih osnov.

10. Sprejme se popravljena kvitulja za izračunavanje po pravilniku o nagrajevanju strokovnega kadra in organizatorjev proizvodnje po delu, kakor je popravek predlagal odbor za načrtovanje in notranjo delitev z dne 3. julija 1970. Popravek vlja z obračunsko dobo od 16. junija 1970 dalje s tem, da naj se podrobno proučijo pripombe, ki so jih dale posamezne enote na predlog do septembra meseca t. l., tako da bo delavski svet ponovno obravnaval zadevo v mesecu septembru

Po sedanjem pravilniku o nagrajevanju strokovnega kadra in organizatorjev proizvodnje se napravi obračun do vključno 15. junija 1970 za tekoče leto in to v celoti brez zadržalnega odstotka v smislu 10. člena prej omenjenega pravilnika.

11. Delavski svet sprejme pravilnik o oblikovanju cen storitev in proizvodov.

12. Ustrezna strokovna služba naj pripravi odgovor v zvezi s priznanjem dajatev za socialno zavarovanje delavcem, ki so delali v ZR Nemčiji.

13. Odobri se nakup zemljišča v približni izmeri 4000 m² na parc. št. 109, 110, 114, 115 in 118 vse k. o. Studenci Maribor za potrebe

kovinskega obrata v Mariboru za ceno 100 N din za 1 m², s tem da se prvi obrok plača do konca leta 1970, dva obroka pa v letu 1971 iz sredstev poslovnega sklada podjetja

14. Odobri se nakup zemljišča v skupni izmeri 3641 m² na parc. št. 6 in 1856 m² na parc. št. 7 k. o. Teharje pri Celju po vrednosti 8,70 din za 1 m², torej skupno 47.823,90 din iz poslovnega sklada podjetja. Zemljišče se uporabi za skladišče materiala, strojev, mehanično delavnico, tesarsko delavnico in železokrivsko lopo za gradbeno enoto v Celju.

15. V smislu 29. člena pravilnika o poslovanju stanovanjskih hiš in stanovanj »Gradis« se imenujejo v svet uprave kot predstavniki podjetja naslednji tovariši: Zupančič Franc, Primožič Marjan in Tarmač Ljuba.

16. Odobri se izplačilo premije na podlagi pravilnika o izplačevanju premij po 7 in 18. členu — lestvica c) tov. Snajderju Ludviku 1.302,80 din

17. Odobri se nabava osebnega avtomobila znamke Zastava 1300 za potrebe gradbene enote Jesenice, s tem da se polovico nabavne cene krije iz poslovnega sklada podjetja, polovica pa iz sklada, s katerim razpolaga enota.

18. V najkrajšem času naj se pripravi sprememba poslovnika o delu centralne železokrivnice v Ljubljani.

19. Iz sredstev poslovnega sklada podjetja se za dobo 13 mesecev naloži pri KBH Ljubljana kot vezan depozit s 5 % obrestno mero:

- a) za prevzeta dela hotela Palace v Portorožu 1.420.317,55 din,
- b) za prevzeta dela hotela Metropol v Ljubljani 878.094,10 din.

Za podpisnika se določita tov. glavni direktor in direktor gospodarsko-financijske službe.

20. Delavski svet pooblašča glavnega direktorja, da v nujnih primerih podpisuje pogodbe o oročanju sredstev na depozite, s tem da o tem takoj poroča na naslednji seji delavskega sveta.

Predsednik DSP:

Saša Skulj, dipl. gr. ing., I. r.